

На основу члана 13. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју ("Службени гласник РС", број 10/13, 142/14; 103/15, 101/16, 35/2023, 92/2023 и 94/2024), члана 12. Одлуке о буџету општине Параћин за 2025. годину ("Службени лист општине Параћин" бр. 25/24), члана 40. Статута општине Параћин ("Службени лист општине Параћин", бр. 22/2018, 4/2019 и 21/24), по прибављеном мишљењу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, број: 2025. године, Скупштина општине Параћин на седници одржаној 2025. године донела је

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ОПШТИНУ ПАРАЋИН ЗА 2025. ГОДИНУ

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Анализа постојећег стања

Географске и административне карактеристике: Општина Параћин се налази у средњем Поморављу, 3,5 км од десне обале Мораве, на тераси реке Црнице која протиче кроз центар града, на 130 метара релативне надморске висине. Подручје општине захвата 541,7 км² на коме живи, према попису из 2002. године, 58.301 становник, од чега 25.292 у самом граду. Број становника према попису из 2011. године, износи 54.242, од чега 24.573 живи у самом граду. Примећује се тренд смањења становника од задњег пописа из 2022. год. на 46.103 становника (прелиминарни подаци Пописа становника из 2022. год.). По географском положају подручје општине Параћин се налази у долини Велике Мораве, између обронака планине Јухор на западу и Кучајских планина на истоку. У мрежи насеља Србије Параћин спада у групу градова средње величине. Са Ћупријом и Јагодином представља трограђе - центар поморавске регије. Параћин је општински центар у мрежи од 35 насеља, са 36 катастарских општина и 41. Месном заједницом. Приградска села Стрижа, Текија и Главица су срасла у градску англомерацију Параћина. Просечна густина насељености износи 94 становника по км².

Природни услови и животна средина: Општина Параћин се налази у подручју умерено континенталне климе, са извесним специфичностима које се испољавају као карактеристике субхумидне климе, са хладним зимама и топлим летима, између којих су свежије јесени и влажнија пролећа. Средња годишња температура износи 11,5 °С. Средње месечне температуре ваздуха се крећу од -0,8 °С у јануару до 22,2 °С у јулу. На падавински режим овог подручја утицај имају циклонске активности, које се манифестују у продорима влажних и хладних ваздушних маса са Атланског океана, топлих са запада и југозапада из области Средоземља, као и зимских хладних ваздушних маса са севера и североистока. Просечна годишња количина падавина на територији општине Параћин износи 631,9 мм. Најбогатији падавинама је месец мај, са просечном количином падавина од 78,9 мм, а најсувији су март са 35,8 мм и септембар са 39,2 мм падавина. Од свих годишњих доба зима показује највећу просечну вредност релативне влажности ваздуха са 83,1%, јесен 75,8%, а пролеће са 72,55 %. Основна карактеристика овог подручја је велика учесталост појаве кошаве. Дува у просеку око 200 дана годишње и има веома јаке ударе, посебно у атарима села Лешје и Плана. Меритимни утицај климе се огледа у тенденцији померања температурног максимума на август, а минимум на фебруар, па је често јесен топлија од пролећа. Алувијална равна и ниже речне терасе, углавном су покривени алувијалним седиментима. То су претежно шљункови, пескови и глине. Изузетак чини комплекс Чукаре, узвишење са котом од 329 мнв, изграђен од старијих палеозојских стена и планине Баба са узвишењем од 657 мнв, изграђене од јурских кречњака. Постоје три основна типа земљишта која су заступљена на педолошкој карти општине Параћин. У долини реке Велике Мораве заступљено је најквалитетније земљиште алувијум и алувијално-делувијално земљиште, у реону око ауто пута заступљена је смоница, а у брдским пределима општине Параћин заступљени су плитки сирозем, скелетно земљиште и псеудоглеј. У градском подручју не постоји ни једно активно клизиште. Појава ерозије манифестована је у левим притокама реке Велике Мораве и сливу реке Црнице, а најизраженија је на подручју села Горња Мутница. Површине под

шумама на територији општине Параћин заузимају 16.854 ha. Просечна годишња посечена маса у друштвеном сектору је 18.000 m³, а у приватном 6.000 m³. У укупној структури шумских површина 88% су лишћари и 12% четинари. Зеленим покривачем листопадних шума, зељасте и жбунасте вегетације, доминира заједница храстова, букве, мечје леске, ораха, јоргована и тд. Изузетно густе букове шуме налазе се у околини града, а у граду и његовој околини расте питоми кестен, који због своје реткости спада у ендемичне врсте, док је дивљи кестен бројнија врста. Ниво подземних вода на читавом градском подручју је врло висок и креће се од 1,0 – 10,0 m од површине терена. У општини Параћин водотокови имају водопривредни значај у смислу водоснабдевања, развоја система за наводњавање и слив су река: Велика Морава, Црница и Грза. Целокупно градско подручје покривено је системом за прикупљање и пречишћавање отпадних вода. Велики проблем представља непостојање предтретмана индустријских отпадних вода. На подручју општине Параћин тренутно се ради на санацији акумулације „7. јули“ из које ће се наводњавати око 940 ха пољопривредних површина. На територији општине Параћин постоји само једно заштићено природно добро – споменик природе "Врело Грзе" (подручје III категорије), али је у поступку званичног проглашења заштите и "Долина реке Црнице". Подручје "Горње Поморавље" је проглашено за значајно станиште птица.

Стање и трендови у руралном подручју

Демографске карактеристике и трендови: Број становника на територији општине Параћин, према попису из 2002. године, износи 58.301, од чега 25.292 живи у самом граду, према попису из 2011. године, број становника износи 54.242, од чега 24.573 живи у граду, а према попису из 2022. године укупан број становника износи 45.543. Тренд смањења броја становника је посебно изражен у последњих 4-5 година, што због смртности, што због миграције ка иностранству радно способног становништва. Посматрајући старосну структуру становништва у општини Параћин лако је доћи до закључка да општина Параћин све убрзаније стари. Узимајући у обзир да је учешће радно способног становништва у укупној популацији између 56-57% и становништва старости преко 65 година 25,1%, јасно је да општина Параћин стари. По попису из 2022. год. најбројније је било становништво старости од 65-69 година (3.991) и становништво старости од 60-64 година (3.658). По попису из 2002. године, најбројније је било становништво старости од 45 до 49 година. Тренутно је просечна старост становника у Општини Параћин 45,57 год. Стопа раста становништва у односу на предходну годину је негативна и износи -7,8 ‰. Већи део становништва општине Параћин чини становништво у сеоским насељима, али је разлика смањена у односу на предходни попис. У градској средини живи 22.349 становника, а у сеоским срединама 23.194 становника. Природни прираштај је негативан, јер је број рођених 2,5 пута мањи од броја умрлих. Највећи проценат становништва је пунолетно становништво (око 38.250 становника), радно способно. Скоро 61% становништва представља неактивно становништво. Полна структура је приближно изједначена, али је ипак разлика између мушкараца и жена око 6,68 % у корист жена. Много је више неписмених жена, него мушкараца и то скоро 5 пута више. Највише има становника са средњим образовањем (19.754.), затим са основним (10.152), а најмање са завршеном вишом и високом школом (6.198). Од радно способног становништва, највећи број се бави трговином, прерађивачком индустријом, угоститељством, саобраћајем, здравством, образовањем, пољопривредом, шумарством итд. Дневне миграције становништва у општини Параћин обављају се најчешће између различитих општинских насеља, или између суседних општина. То су углавном радници који раде у фабрици цемента и фабрици стакла, или ученици који похађају средње школе. Преко 320 ученика се школује у суседним општинама Ђуприји, Јагодини и Крушевцу. Последњих година запажено је досељавање становништва у Параћин из других крајева у Србији (6.734), из бивших република Југославије (1.226), као и из других држава (1.912). Највише се у сам град досељава становништво из села општине Параћин (7.524). Последње деценије запажено је убрзано исељавање становништва у земље западне и источне Европе (Шведска, Швајцарска, Аустрија, Немачка, Чешка, Русија), посебно радно способног становништва од 20-35 година старости. У Општини Параћин према националној припадности најзаступљенији су: Срби (42.044), затим Роми (825), Власи (41), Црногорци (40), Хрвати (30), Бугари (24), Руси (24), Албанци (21) и Горанци (14), Југословени (55) и остали који се неизјашњавају (42) и неопредељују (683), док су остале националности заступљене са незнатним процентима.

Диверзификација руралне економије: Пољопривредну производњу у сеоским подручјима карактерише велика уситњеност катастарских парцела, застарела опрема и машине, старење

становништва због миграције младих ка градском језгру и иностранству, недовољна едукација становништва, шаренило у пољопривредној производњи, ниске цене пољопривредних производа, ниски приноси и слабији квалитет пољопривредних производа од оних који се траже на тржишту ЕУ. Највећи број запосленог становништва ради у трговини, саобраћају, образовању, прерађивачкој индустрији и здравству. Најмање запослених ради у уметности, осигурању и пословима са некретностима. Иако је извршена приватизација највећих фабрика, просечна зарада није највећа у тим фирмама, већ у непрофитабилним делатностима као што су: банкарство, здравство, школство и судство. Највише је незапослених изнад 50 година старости, што је резултат затварања многих фирми и фабрика или њихов одлазак у стечај, а најмање незапослених је између 25 и 30 год. Околина Параћина обилује могућностима за развој културно-историјског, транзитног, излетничког и екскурзионог туризма. Петрушка област је посебна културно-историјска целина којој треба дати одређени значај. Кучајске планине пружају добре услове за развој ловног туризма, док многа сеоска домаћинства, нарочито она у планинским крајевима, могу пружити удобан смештај туристима (нпр. села Забрега и Стубица). Двдесетак километра од Параћина ка Зајечару је излетиште Грза, са два вештачка језера и предивним пејзажима. На изворишту реке Црнице лоцирано је туристичко насеље Сисевац. Оба излетишта имају проблем лоше путне инфраструктуре, на којој се последњих година активно ради. Постоје бројни културно - историјски споменици, као што су манастири, који због своје историјске, архитектонске и ликовне вредности представљају лепоте овог краја: манастир Св. Сисоја у Сисевцу, Св. Петке у Извору, Покров Пресвете Богородице у Лешју, манастир Св. Никола у Својнову, Намасија у Забреги и остаци средњовековног града Петрус код Забреге. Сваке године се у Сисевцу одржава ликовна колонија, као једна од значајних културних манифестација у нашој општини, као и ђачка ликовна колонија на Грзи. У општини се сваке године организују: "Дани вина" у Трешњевици, "Дани паприке" у Дреновцу, "Културно спортско лето" и сл. манифестације.

Рурална инфраструктура: Општина Параћин лежи на раскрсници врло важних међународних саобраћајница: на 156. километру међународног пута Е-75 (коридор 10) ка Нишу и Блиском истоку, на почетку међународног пута Е-761 за Зајечар и Бугарску, на прикључку за саобраћајницу ка Крушевцу, Краљеву, Црној Гори и Федерацији БиХ. Локална самоуправа значајна средства улаже у инфраструктуру, тако да се сваке године асфалтира велики број локалних путева, градских и сеоских улица, уређују се некатегорисани пољски путеви у циљу обезбеђења што бољих услова за живот у сеоским срединама. У општини Параћин укупно постоји: - 207,58 км локалних путева, од којих 172,2 км са савременом асфалтном подлогом, 5,49 км путева са туцаником, 23,33 км земљаних путева и 6,56 км остало Дужина државних путева је 97,4 км и сврстани су у четири групе: - Државни пут првог А реда 18,3 км - Државни пут првог Б реда 21,7 км - Државни пут другог А реда 27,4 км - Државни пут другог Б реда 30 км Главни правац железничког саобраћаја представља међународна магистрална пруга Београд - Ниш - Прешево - државна граница, као део паневропског саобраћајног коридора 10. У селу Давидовац постоји спортски аеродром са дугом традицијом, на коме се редовно одржавају спортске манифестације од локалног, државног и међународног значаја. Водопривредна инфраструктура је релативно добро развијена. Укупна дужина водоводне мреже у општини Параћин је око 250 километара. Канализациону мрежу има девет села у Општини. Укупна дужина канализационе мреже износи 156 километара. Укупна годишња потрошња воде је 2,2 милиона м³, од чега је потрошња домаћинстава 1,2 милиона м³. Снабдевање пијаћом водом становништва општине Параћин је преко јединственог водоводног система за град Параћин. Села Главица, Текија, Стрижа, Доње Видово, Шавац, Чепуре, Давидовац, Г. Мутница, Доња Мутница, Клачевица, Крежбинац и Плана пијаћом водом се снабдевају преко главног изворишта "Света Петка" код села Извор и система од 9 бунара укупног капацитета 250 л/с. За села Поповац, Бошњане и Стубица снабдевање водом обезбеђује се из изворишта "Топлик". Број прикључака на водоводну мрежу је око 20.000. Од 35 села у Општини Параћин, у 23 постоји водоводна мрежа. Осталих дванаест села, западно од Велике Мораве, немају водоводну мрежу, али се у десет од тих села водом из водовода снабдева сеоска школа. Два села нису уопште повезана на водоводну мрежу. Параћин је један од ретких градова у Србији са високим степеном изграђености канализационе мреже. Дужина канализационе мреже је 156 км. Систем за одвођење санитарних отпадних вода покрива само град Параћин. Систем је сепаратан, тј. посебно се одводе санитарне, а посебно атмосферске отпадне воде. Индустријске отпадне воде се са или без предtretмана уводе у фекалну канализацију. Постројења за предtretман имају Српска фабрика стакла и „Параћинка“, које су прикључене на градску фекалну канализацију. Сва насеља у општини Параћин су прикључена на нисконапонску електроенергетску мрежу. Послове дистрибуције електричне енергије, у оквиру којих су и послови планирања и развоја електроенергетске

инфраструктуре, на територији општине Параћин, осим села Стубица и насеља Сисевац, обавља Огранак електродистрибуција Јагодина, Погон огранка Параћин, а Стубица и Сисевац су у надлежности Погона огранка Ћуприја. Огранак електродистрибуције Јагодина послује у саставу Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, одн. Регионалног центра Електросрбија Краљево. Даљи развој енергетског сектора кретаће се и у правцу све веће аутоматизације надзора и контроле процеса дистрибуције електричне енергије. У периоду од 2019. до 2021. год. замењено је преко 6.000 живиних светиљки светиљкама са ЛЕД извором светлости у сеоским месним заједницама. На тај начин се остварује изузетно велика уштеда како у енергији, тако и у финансијским средствима. Систем јавног осветљења општине Параћин чине 230 трафостанице, од чега 88 у граду и 142 у сеоским месним заједницама. Свака ТС има по један извод за јавно осветљење. На територији општине Параћин уграђено је око 9.200 светиљки чија је укупна инсталисана снага око 660 kWh. На гасификацији општине Параћин се последњих година ради убрзано и до сада је изграђено укупно око 530 км мреже која је у функцији за око 2.000 потенцијалних потрошача. Скоро цела општина је покривена гасоводном мрежом, осим туристичких насеља Грза и Сисевац и једним делом села Бошњане и Својново. Цела општина је покривена мрежом фиксне и мобилне телефоније. У овом тренутку на територији општине постоје 3 мобилна оператера: "Телеком Србија", "Yettel" и "A1". Заступљени су кабловски оператери, интернет се остварује путем АДСЛ - а, кабловског интернета и провајдера бежичног интернета.

Показатељи развоја пољопривреде

Пољопривредно земљиште: Општина Параћин има 54.170 ha обрадивих површина. У долини реке Велике Мораве заступљено је најквалитетније земљиште алувијум и алувијално-делувијално земљиште. У реону око ауто пута заступљена је смоница, а у брдским пределима општине Параћин заступљени су плитки сировозем, скелетно земљиште и псеудоглеј. Од укупно коришћеног земљишта (20.020,79 ha), као оранице и баште се користи 17.175,79 ha, као воћњаци 616 ha, 417,35 ha заузимају виногради, 10,18 ha заузимају расадници, а на остало отпада 6,09 ha. На шуме отпада 16.854 ha, а на остало земљиште 4.585 ha, од чега 146 ha на баре и трске, а 4.440 ha на неплодно земљиште. Значајан број пољопривредника се бави мешовитом пољопривредом (ратарство, сточарство, повртарство), па су зато велике површине под житарицама (13.254,82 ha) и крмним биљем (2.694,77 ha). Села поред Велике Мораве се углавном баве повртарством, на 543,1 ha), највише саде паприку и коренасто поврће: шаргарепу, першун, целер, цвеклу и роткву. Веома мала количина пољопривредних производа се прерађује, углавном се на пијаци продају као примарни производи. Обзиром да је у општини Параћин комасација извршена само у 2 села: Чепуру и Стрижи, јасно је да нема много пољопривредних газдинстава која поседују велике површине. Највише је оних који поседују од 1-5 ha земље. Тренутно се комасација изводи у делу КО Доње Видово на 1161 ha пољопривредног земљишта. У општини Параћин има укупно 4.800 пољопривредних газдинстава која обухватају 20.020,79 ha обрадивих површина, од чега је око 3.000 уписано у регистар пољопривредних газдинстава, од чега је 28 правних лица. Највише је оних газдинстава која имају површину од 2-5 ha, а најмање је оних са преко 50 ha, док само једно газдинство има преко 100 ha, од чега највећи део површина отпада на пашњаке и ливаде (1575,76 ha). Од укупног броја обрадивих површина наводњава се око 2000 ha у приватној својини и то највише ораница и башти, али све је веће интересовање за наводњавањем "кап по кап".

Вишегодишњи засади: Општина Параћин располаже добрим земљишним и климатским чиниоцима за развој воћарства и виноградарства. Воћарство је највише распрострањено у тзв. "горњим селима", али све више воћњака је и у селима поред пута Параћин - Појате. За развој виноградарства најпогоднија су подјухорска села: Трешњевица, Рашевица, Поточац и Својново, али и села са леве старне пута Параћин - Појате (Лебина, Крежбинац, Бусиловац, Голубовац), села испод планине Баба: Лешје и Плана, као и земљиште на Карађорђевој брду, где је под виноградом око 180 ha државног земљишта које је у закуп узело предузеће "Рубин" из Крушевца. Под воћњацима се налази укупно 189,85 ha, брескви 6,03 ha, дуња 73,25 ha, засаде вишања 14,17 ha, засаде ораха 47,5 ha, лешника 56,53 ha, боровница 4,28 ha, док засада малина и купина има на мањим површинама (2,12 ha и 1,39 ha). Под виноградима се налази укупно 417,35 ha. Задњих година запажа се повећано интересовање пољопривредника за подизање вишегодишњих засада воћака, највише дуња, јабука, крушака, ораха и лешника, као и за садњу нових винограда.

Сточни фонд: Општина Параћин има добре географске и климатске услове за развој сточарства. Има доста расположивих пашњака и обрадивих ливада за производњу крмног биља и ратарских култура које се користе за исхрану стоке. Најраспрострањеније су површине под луцерком и детелином – 2.270 ха, мешаним травама – 331 ха, кукурузом за силажу 70 ха и под коренастим и зељстим крмним биљем 2 ха. Скоро свако пољопривредно газдинство има објекат за чување бар једне врсте стоке, а понека газдинства имају и више изграђених објеката. Објекти за чување стоке су у приватном власништву. Најбројнији су објекти за чување свиња – 4.668, затим говеда – 3.671, живине – 3.229 и остале стоке 1.008 објеката. Према попису пољопривреде из 2012. године, у општини Параћин 4.726 газдинстава располаже са 16.087 условних грла. Најбројнија су газдинства која имају мање од 4 условна грла – 4.061 газдинстава, 606 газдинстава има 5-9 грла, 55 од 20 -50 грла, а само 4 газдинства има више од 100 грла. Обзиром на ниске цене стоке и увоза меса из иностранства, запажа се драстично смањење газдинстава која се баве узгојем стоке, посебно узгојем говеда, али се повећава број оних која се баве узгојем оваца и коза. Највише се чувају свиње – 22.780 ком., од чега су само 4.170 крмаче и назимице, затим овце – 8.941 грла, од чега су 6.526 овце за приплод, говеда – 6.138 грла, од чега је 3.052 крава и најмање бројне су козе – 1.947 ком. и коњи – само 50 ком. Живина је најбројнија 209.187, од чега је највише кокошака, а најмање гусака. Пчеле су заступљене са 11.997 кошница. Код говеда је углавном заступљена сименталска раса говеда, код оваца расе Виртемберг и праменка, а све чешће и Il de frans, а код коза Алпска и Санска коза. Код свиња су заступљене меснате расе: Јоркшир, Ландрас и Пиетрен, али се све више запажа тренд гајења мангулица и домаће моравке. Кокошке се чувају и због јаја (коке носиље) и због меса. Најтеже је обезбедити сигуран пласман стоке, зато што кланице откупљују стоку по нижим ценама, него што је цена стоке на пијаци, са роком плаћања од 45-60 дана. Чак ни субвенције које даје Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде нису побољшале стање код пласмана стоке, зато што кланичари обарају цену стоке за висину субвенција, тако да практично субвенције користе кланичари, а не пољопривредни произвођачи, којима су оне намењене. Најсигурнија и најраспрострањенија је продаја стоке на сточним пијацама, али и ту цене варирају и зависе од понуде и тражње.

Механизација, опрема и објекти: У општини Параћин пољопривредна механизација углавном стара преко 20 година. У задњих неколико година стање се поправља, захваљујући повољним кредитима и субвенцијама које даје Министарство пољопривреде у сарадњи са банкама. Набавку прикључних машина, поред Министарства пољопривреде, доста је помогла и Општинска управа, издвајајући средства за набавку механизације и опреме. Пољопривредни произвођачи тренутно располажу са: 8.431 трактором и 220 комбајна, 199 берача кукуруза, 865 тањирача, 3.472 дрљаче, 315 сетвоспремача, 1.431 сејалицом, 1.807 прскалица, 1.674 косилица и 692 растурача минералног ђубрива. Скоро свако пољопривредно газдинство има објекат за чување бар једне врсте стоке, а понека газдинства имају и више изграђених објеката. Најбројнији су објекти за чување свиња – 4.398, у којима се може сместити преко 45.000 свиња, затим објекти за говеда – 3.602, капацитета 22.600 грла, за коке носиље – 3.135, капацитета 230.863 кокошака и објекти за смештај остале стоке 1.008, капацитета 58.388 грла. За смештај пољопривредних производа користе се кошеви – 4.641 ком., затим амбари – 2.655 комада, а најмање има силоса, само 11. Изграђено је 2.675 објеката за смештај пољопривредне механизације, 28 хладњача и 11 сушара. У последњих неколико година све више пољопривредника који се баве повртарством, подижу стакленике и пластенике, да би произвели ране сорте поврћа које постижу бољу цену на пијаци. Тренутно у општини Параћин има 9 стакленика и 281 пластеник.

Радна снага: Од 4.811 носилаца пољопривредних газдинстава, колико их има у општини Параћин, 997 су жене, а 3.814 су мушкарци. Ова газдинства имају укупно 5.211 чланова, од којих су 3.066 жене које обављају пољопривредне послове на газдинству, а 2.145 мушкарци. Од стално запослених на пољопривредним газдинствима само 4 лица живе стално на газдинству, од чега су 3 мушкарца и 1. жена. На пољопривредним пословима годишње се ангажује преко 4000 сезонских радника, а исто толико је и стално запослених на газдинствима која се баве искључиво пољопривредом. Укупно 207 газдинстава се бави прерадом пољопривредних газдинстава, од чега 5 прерадом меса, 60 прерадом млека, 45 прерадом воћа и поврћа, 62 печењем ракије и 2 узгојем рибе. Пољопривредна газдинства која имају 1-2 члана су углавном старачка газдинства са преко 65 година по члану, без школе, или са 4 разреда основне школе. Таквих домаћинстава има 8.857. На газдинствима где живи више од 6 чланова, обично су заступљене 3 генерације, где школска спрема сваког појединца зависи од година старости. Таквих домаћинстава је 1213. Најраспростарњенија и најбројнија су газдинства на којима стално живе и баве се пољопривредом

лица са ССС.

Структура пољопривредних газдинстава: У општини Параћин има 5.586 пољопривредних газдинстава, од чега 4.726 газдинстава располаже са 16.087 условних грла. Највише газдинстава располаже са 2-5 ха обрадивог земљишта (1.959), са 1-2 ха располаже 1.363 газдинства, мање од 1 ха поседује 1.287 газдинстава, 714 има од 5-10 ха, а само 73 газдинстава не располаже обрадивим земљиштем.

Производња пољопривредних производа: У општини Параћин најзначајнија у пољопривредној производњи је биљна производња и то: повртарство, затим ратарство и воћарство, али упоредо са биљном производњом, веома је важна и сточарска производња. Најраспрострањенија култура у општини Параћин је кукуруз, који заузима највеће посејане површине од 7.153 ха. Веома распрострањена у сетвеној структури је и пшеница која заузима 5.213 ха. Након тога, по површинама које заузимају иду јечам - на 571 ха, овас на 258 ха, тритикале на 47 ха и махунарке на 52 ха. Најраспрострањеније повртарске културе су: паприка - 192 ха, шаргарепа - 80 ха, купус - 55 ха, парадајз - 54 ха, а око 24 ха отпада на бостан и јагоде. На подручју општине Параћин није заступљена органска производња и још увек нема заинтересованих који би отпочели са том врстом производње.

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника: У Општини Параћин средином деведесетих година постојале су 3 пољопривредне задруге и једно пољопривредно добро. Са доношењем Закона о повраћају пољопривредног земљишта ранијим власницима, земљиште које су користиле земљорадничке задруге је враћено ранијим власницима, а задруге су почеле да пропадају. Сада у општини Параћин постоји само једна земљорадничка задруга "Агро-Економија 2017 Дреновац", која још увек није почела активно да функционише. Пољопривредно добро "1.Мај" је интегрисано у фабрику "Холцим - Србија" у Поповцу (са променом власничке структуре садашњи назив је "МОРАВАЦЕМ" д.о.о. Поповац). Удружења су у општини Параћин почела да се формирају 2006. године и у почетку су била прилично неорганизована, али са годинама су постала врло организована и заинтересована. Радо се одазивају присуством на стручним едукацијама и све боље су информисани о конкурсима и субвенцијама које дају Министарство пољопривреде и локална самоуправа. Међутим, преусмеравањем општинских субвенција од удружења ка регистрованим пољопривредним газдинствима, дошло је до гашења неких удружења, тако да тренутно има 32 регистрована удружења, од некадашњих 44: 7 удружења искључиво бави повртарском производњом, 2 су формирана од одгајивача сименталске расе говеда, 1. су одгајивачи оваца, 1. Удружење одгајивача свиња, 1. Удружење воћара, а остала удружења су мешовита, састављена од: ратара, сточара и повртара.

Трансфер знања и информација: Пољопривредни произвођачи су веома заинтересовани за обуке и предавања и то како она која организује ПССС Јагодина, тако и за све врсте обука организованих од стране: истраживачких установа, привредних субјеката, НВО и локалне самоуправе. Стручна служба ЈЛС се труди да едукацију пољопривредника обавља у време зимског периода, када је мали интензитет радова у пољопривреди, организујући предавања за која пољопривредници покажу највише интересовања. Најчешће су то предавања на теме: - нове сорте поврћа и њихово гајење - расађивање и заштита повртарских и ратарских култура - исхрана преживара - гајење оваца и коза - пчеларство - ИПАРД фондови - формирање задруга - органска производња

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	25.000.000,00	50	0,00	0,00
2	Управљање ризицима	104	2.000.000,00	30	0,00	0,00
3	Одрживо коришћење пољопривредног земљишта	201.1	3.000.000,00	100	0,00	0,00
4	Инвестиције за унапређење и развој руралне инфраструктуре и услуга	301	1.300.000,00	30	0,00	0,00
	УКУПНО		31.300.000,00			

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју	402	1.550.000,00	0,00	100	0,00	0,00
	УКУПНО		1.550.000,00				

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, мера кредитне подршке, мера руралног развоја и посебних подстицаја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (без пренетих обавеза)	32.850.000,00
Планирана средства за директна плаћања	0,00
Планирана средства за кредитну подршку	0,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	31.300.000,00
Планирана средства за посебне подстицаје	1.550.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, кредитне подршке и у оквиру мера руралног развоја	0,00
Пренете обавезе	0,00

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике: Мере подршке су намењене регистрованим пољопривредним газдинствима са територије општине Параћин и усмерене су за набавку пољопривредне механизације и опреме, система за наводњавање, садница воћа и квалитетних расних грла стоке, едукацију пољопривредника кроз посете Међународном пољопривредном сајму у Новом Саду и неком од пољопривредних сајмова у иностранству. Један део средстава је опредељен за агро-мелиоративне мере, односно за калцификацију киселог земљишта у општини Параћин. И једна и друга мера ће значајно побољшати квалитет земљишта и омогућити садњу одређених биљних култура. Кроз пројекат комасације, који се одвија у делу КО Доње Видово, тежи се укрупњавању парцела, чиме ће се индивидуалним пољопривредним произвођачима омогућити бржа, квалитетнија и јефтинија обрада пољопривредних површина. Очекује се да ће планиране мере подршке које су намењене индивидуалним пољопривредним произвођачима, омогућити квалитетнији живот у сеоским срединама, повећати

продуктивност и ефикасност рада на пољопривредним газдинствима, подстаћи удруживање и формирање пољопривредних земљорадничких задруга.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја: ЈЛС своје потенцијалне кориснике о мерама подршке информисе путем: - огласне табле у холу општине - интернет презентације општине - локалних средстава информисања - преко Одељења за ЛЕР - Радне групе за пољопривреду

Мониторинг и евалуација: За мониторинг и евалуацију Програма задужено је Одељење за ЛЕР - Управе за локални економски развој, јавне службе и друштвене делатности. Одељење за ЛЕР прати годишњу реализацију, остварене резултате и ефекте спроведених мера Програма и даје предлог о даљем спровођењу истих или увођењу нових мера подршке.

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере: 101 Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

2.1.1. Образложење: У складу са Стратегијом пољопривреде и руралног развоја највећи део буџетских средстава је управо намењен расту конкурентности. У оквиру ЈЛС подстицаји би били намењени регистрованим пољопривредним газдинствима – физичким лицима и обухватили би набавку: пољопривредне механизације и опреме, пластеника, система за наводњавање, садница воћа и винове лозе, пчелињих друштава и тд. Мера инвестиције у материјална средства пољопривредних газдинстава подржава мала пољопривредна газдинства у циљу унапређења процеса производње, а све ради постизања веће економске ефикасности и дугорочне одрживости. Ова газдинства не карактерише специјализована производња. Кључни проблем овог сектора је уситњеност поседа, високи трошкови производње и немогућност утицаја на цене у ланцу исхране, лоша техничка опремљеност газдинства, односно застарела механизација, низак степен образовања и стручне оспособљености итд. Постоји потреба да се овом мером утиче на повећање приноса, а првенствено на побољшање агро-техничких мера, као и модернизацију ситне механизације и опреме.

2.1.2. Циљеви мере: Стабилност доходака пољопривредних газдинстава, повећање производње

2.1.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је усаглашена са Националним програмом за рурални развој РС 2018-2020.

2.1.4. Крајњи корисници: Регистрована пољопривредна газдинства са територије општине Параћин уписана у РПГ у 2025. год.

2.1.5. Економска одрживост: Корисници немају обавезу достављања бизнис плана.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисници немају обавезу достављања бизнис плана.

2.1.7. Специфични критеријуми: Сектор млека • Пољопривредна газдинства која имају до 29 крава на крају инвестиције; • Нема посебних критеријума за улагање у сектору млека за козе и овце. Сектор меса • Пољопривредна газдинства која имају до 29 грла говеда и / или 199 грла оваца и /или коза и / или 29 грла крмача и / или 199 товних свиња и / или 999 ћурака и / или 299 гусака и / или 4.999 бројлера на крају инвестиције. Сектор воћа • Пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра; • Пољопривредна газдинства, регистрована у Регистру произвођача садног материјала воћа, винове лозе и хмеља у складу са Законом о садном материјалу („Службени гласник РС“ бр. 18/05 и 30/10) са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра. Сектор поврћа • Пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра. Сектор житарица и индустријских усева -Пољопривредна газдинства која имају до 49 ха земљишта под житарицама и индустријским усева; -Пољопривредна газдинства која имају до 1,99 ха земљишта под хмељем. Сектор јаја • Пољопривредна газдинства са укупним капацитетом објекта за максимално 4.999 кока носила у експлоатацији на крају инвестиције. Сектор виноградарства • Пољопривредна газдинства регистрована у Виноградарском регистру у складу са Законом о вину („Службени гласник РС“, бр. 41/09 и 93/12) са највише 1,99 ха винограда на крају инвестиције; • Пољопривредна газдинства регистрована у Регистру произвођача воћа, винове лозе и садног материјала хмеља у складу са Законом о садном материјалу („Службени гласник РС“ бр. 18/05 и 30/10) са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
101.1.3	Опрема за мужу, хлађење и чување млека на фарми, укључујући све елементе, материјале и инсталације
101.1.4	Машине и опрема за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака (транспортери за стајњак; уређаји за мешање полутечног и течног стајњака; пумпе за пражњење резервоара; сепаратори за полутечни и течни стајњак; машине за пуњење течног стајњака; специјализоване приколице за транспорт чврстог стајњака, укључујући и пратећу опрему за полутечни и течни стајњак)
101.1.5	Машине и опрема за припрему сточне хране, за храњење и напајање животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну; хранилице; појилице; балери; омотачи бала и комбајни за сточну храну; косилице; превртачи сена)
101.1.6	Сточне ваге, рампе за утовар и истовар и торови за усмеравање и обуздавање животиња
101.1.7	Опрема за третман папака
101.1.8	Опрема за фиксне ограде и електричне ограде за пашњаке/ливаде
101.1.9	Машине за примарну обраду земљишта
101.1.10	Машине за допунску обраду земљишта
101.1.11	Машине за ђубрење земљишта
101.1.12	Машине за сетву
101.1.13	Машине за заштиту биља
101.1.14	Машине за убирање односно скидање усева
101.1.15	Машине за транспорт
101.1.17	Машине и опрема за наводњавање усева
101.2.4	Изградња/реконструкција као и опремање објеката за гајење крмача и производњу прасици за тов
101.2.5	Машине и опрема за складиштење и припрему сточне хране, за храњење и појење животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну; хранилице; појилице; балери; омотачи бала и комбајни за сточну храну; превртачи сена, итд.)
101.2.8	Опрема за смештај квочки, специјализовани/посебно опремљени кавези
101.3.1	Набавка опреме за живинарске фарме за производњу конзумних јаја
101.3.2	Набавка опреме за сортирање, паковање и чување конзумних јаја
101.3.4	Набавка опреме за руковање, сакупљање и коришћење животињског ђубрива; посебна опрема за транспорт ђубрива
101.4.1	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе
101.4.2	Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу
101.4.3	Подизање, набавка и опремање система противградне заштите у воћњацима и вишегодишњим засадима
101.4.4	Подизање/набавка жичаних ограда око вишегодишњих засада
101.4.5	Набавка опреме за вештачко опрашивање биљака при производњи у заштићеном простору
101.4.7	Набавка опреме и уређаја за припрему земљишта и супстрата за гајење биљака при производњи у заштићеном простору
101.4.8	Набавка опреме и уређаја за сетву, садњу и мулчирање (са фолијом)
101.4.16	Набавка опреме за резивање, дробљење, сечење и уклањање остатака након резидбе воћних врста
101.4.19	Машине за примарну обраду земљишта
101.4.20	Машине за допунску обраду земљишта
101.4.21	Машине за ђубрење земљишта
101.4.23	Машине за садњу
101.4.24	Машине за заштиту биља
101.4.25	Машине за убирање односно скидање усева
101.4.26	Машине за транспорт
101.4.28	Машине, уређаји и опрема за наводњавање усева
101.5.1	Машине за примарну обраду земљишта
101.5.2	Машине за допунску обраду земљишта
101.6.2	Набавка опреме за пчеларство

2.1.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Посебни критеријуми селекције ће бити дефинисани Правилником о критеријумима и поступку доделе средстава из Буџета општине Параћин регистрованим пољопривредним газдинствима, приликом расписивања Конкурса.	да	

2.1.10. Интензитет помоћи: За све инвестиције у оквиру ове мере одобрава се до 50% од укупне вредности инвестиције без ПДВ-а, минимални износ захтева и појединачни рачуни не могу бити мањи од 30.000,00 динара, а максимални не може прелазити 220.000,00 динара.

2.1.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Укупан број одобрених захтева

2.1.12. Административна процедура: Посебна мерила и критеријуме за одобравање средстава пољопривредним газдинствима утврђује Одбор за пољопривреду и развој села. Након утврђених критеријума конкурс расписује Начелник Управе за локални економски развој, јавне службе и друштвене делатности, а затим се конкурс објављује на огласној табли Управе и на интернет страници општине Параћин. Пријава на конкурс подноси се Управи за локални економски развој, јавне службе и друштвене делатности, са назнаком: "Пријава на Конкурс за инвестиције у физичку имовину регистрованим пољопривредним газдинствима". Комплетна конкурсна документација се доставља у затвореној коверти. Благовременом доставом сматра се препоручена поштом предата пошти најкасније до истека последњег дана утврђеног рока за предају конкурсне документације (печат поште), без обзира на датум приспећа. Уз пријаву, подносилац захтева је дужан да обавезно приложи: - потврду о упису у регистар пољопривредних газдинстава у активном статусу за 2025. годину - документацију која ће бити наведена у конкурс. На основу предлога Комисије за спровођење поступака доделе подстицајних средстава у пољопривреди и руралном развоју на територији општине Параћин, Начелник Управе за локални економски развој, јавне службе и друштвене делатности доноси Решење о финансирању пољопривредног газдинства из буџета Управе за локални економски развој, јавне службе и друштвене делатности.

2.2. Назив и шифра мере: 104 Управљање ризицима

2.2.1. Образложење: Последњих година сведоци смо бројних временских непогода које су нанеле велике штете пољопривреди. Климатски услови су се, због глобалног загревања, знатно променили, па ће и у будућности бити много више непредвидивих и неочекиваних непогода, на које човек не може да утиче. Једини начин да пољопривредник заштити своје усеве, плодове и животиње је да их осигура. Многе осигуравајуће куће нуде осигурање усева и плодова од града, пожара, олује, мраза, поплаве и тд. Осигурањем животиња покривени су ризици угинућа или принудног клања, као и додатна покрића од различитих врста ризика карактеристичних за сточарску производњу.

2.2.2. Циљеви мере: Циљ мере је да се пољопривредним произвођачима пружи подршка да осигурају своје усеве и стоку, чиме се обезбеђује смањивање негативних последица штета, проузрокованих природним непогодама и другим ванредним ситуацијама.

2.2.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је усаглашена са Националним програмом за рурални развој РС 2018-2020.

2.2.4. Крајњи корисници: Физичка лица - носиоци регистрованих пољопривредних газдинстава

2.2.5. Економска одрживост: Није потребан бизнис план.

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике: - пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава у општини Параћин, са активним статусом у 2025. год. - премија полисе осигурања

2.2.7. Специфични критеријуми: - регистрована пољопривредна газдинстава која имају усева и плодове, расаднике и вишегодишње засаде, уписане у регистар пољопривредних газдинстава под одговарајућим биљним културама - регистрована пољопривредна газдинстава која имају пријављен сточни фонд у регистар пољопривредних газдинстава

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
104.3	Осигурање усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња

2.2.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Нема посебних критеријума селекције		

2.2.10. Интензитет помоћи: Износ подстицаја за осигурање усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња је до 30% од висине премије осигурања. Минимални износ прихватљиве полисе је 10.000,00 динара, а максимални 220.000,00 динара (укупна вредност више полиса (са ПДВ - ом) не може да прелази 220.000,00 динара) .

2.2.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број поднетих захтева за исплату подстицаја за осигурање усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња
2	Број исплаћених полиса осигурања

2.2.12. Административна процедура: Захтев за подстицаје за осигурање подноси се Управи за локални економски развој, јавне службе и друштвене делатности. Уз захтев се прилаже документација прописана јавним позивом. Чланови Комисије за спровођење поступка доделе подстицајних средстава у пољопривреди и руралном развоју на територији општине Параћин, задржавају право да од подносиоца захтева, ако се за тим укаже потреба, потражују додатну документацију или да изврше контролу обиласком газдинства. Средства се одобравају корисницима који испуњавају услове, по редоследу пријема поднетих комплетних захтева, до утрешка расположивих средстава.

2.3. Назив и шифра мере: 201.1 Одрживо коришћење пољопривредног земљишта

2.3.1. Образложење: Комасација је аграрна мера коју делимо на обавезну и добровољну, а спроводи се на пољопривредном и шумском земљишту са циљем укрупњавања парцела појединачних власника пољопривредног земљишта, чиме се постижу бројни позитивни ефекти: смањење раздаљина које пољопривредни произвођачи прелазе од економског домаћинства до својих парцела, уређивање својинско - правних односа на земљишту, избегавају се дуготрајни судски процеси, повећава се величина парцела и смањују се трошкови за куповину горива и семена, као и за коришћење механизације. Најважније је да добровољна комасација, поред наведених позитивних ефеката, подразумева и сагласност заинтересованих учесника за уређивање својинских односа, закључно са уписом у катастар. Иначе, добровољна или индивидуална комасација се спроводи без учешћа надлежних органа за комасацију и без било каквих техничких радова. Она представља просту размену парцела између самих

власника и примењује се као алтернатива док се не обезбеде средства за обавезну – свеобухватну комасацију.

2.3.2. Циљеви мере: Укрупњавање и груписање поседа, формирање парцела правилнијег облика, решавање имовинско правних односа, квалитетнија обрада, повећање производње, побољшање продуктивности и квалитета производа, смањење трошкова производње, повећање наводњаваних површина, одводњавање, искрчене шикаре, шибље и непотребно дрвеће и рационалнија примена агротехничких мера.

2.3.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је усаглашена са Националним програмом за рурални развој РС 2018-2020 год.

2.3.4. Крајњи корисници: Пољопривредни произвођачи Општине Параћин

2.3.5. Економска одрживост: Није потребан бизнис план.

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике: - Пољопривредни произвођачи - физичка лица са територије Општине Параћин, чије се пољопривредно или шумско земљиште налазе на територији Општине Параћин - Пољопривредни произвођачи чије се парцеле међусобно граниче и чије је право власништва уписано у катастар непокретности

2.3.7. Специфични критеријуми: - добровољно груписање земљишта не важи за пољопривредне произвођаче и пољопривредно земљиште Доњег Видова, зато што се у КО Доње Видово већ обавља обавезна – свеобухватна комасација - пољопривредни произвођач може у току године да поднесе захтев само за једну своју катастарску парцелу коју жели да укрупни - споји са суседним парцелама - предмет добровољног груписања земљишта не може бити државно земљиште - пољопривредно земљиште које треба да се групише мора да се налази на територији општине Параћин - предмет добровољног груписања земљишта не може бити земљиште на коме се планира изградња јавних путева, канала, зграда и мелиорација земљишта

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
201.1.1	Одрживо управљање земљиштем

2.3.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Критеријуми селекције се не примењују при реализацији ове мере, већ се средства одобравају свим подносиоцима захтева који испуњавају услове, до утрошка средстава		

2.3.10. Интензитет помоћи: Додељивање се 100% средстава (обихваћена је цена овере уговора од стране јавног бележника или Суд-а и надокнада за превозење промене у РГЗ- СКН Параћин)

2.3.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Увећање површина продуктивног земљишта спајањем суседних парцела
2	Број решених имовинско – правних односа

2.3.12. Административна процедура: Реализацију ове мере спровode и контролишу: Управа за локални економски развој, јавне службе и друштвене делатности, Управа за урбанизам, финансије, скупштинске и опште послове - Одељење за буџет и финансије општине Параћин. Сва документација

која се изради у току поступка добровољног груписања земљишта мора да се достави у једном примерку Управи за локални економски развој, јавне службе и друштвене делатности.

2.4. Назив и шифра мере: 301 Инвестиције за унапређење и развој руралне инфраструктуре и услуга

2.4.1. Образложење: Према Закону о пољопривредном земљишту ('Службени гласник РС', број: 41/09, 112/15, 80/17, 95/18 и др.закон.) локалне самоуправе су у обавези да средства добијена од издавања пољопривредног државног земљишта у закуп, а према Годишњем програму заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта, реализују за намене које су наведене у програму (уређење пољских путева, наводњавање, одводњавање, комасацију, регулисање водотока који угрожавају пољопривредно земљиште, као и канала итд.). У 2025. години инвестираће се у комасацију у делу КО Доње Видово, јер велики број газдинства карактерише специјализована повртарска производња, па је кључни проблем уситњеност поседа, високи трошкови производње, мање квалитетна обрада итд.

2.4.2. Циљеви мере: Укупњавање и груписање поседа, решавање имовинско правних односа, квалитетнија обрада, повећање производње, побољшање продуктивности и квалитета производа, смањење трошкова производње, повећање наводњаваних површина, одводњавање, искрчене шикаре, шибље и непотребно дрвеће, сачуваност ветрозаштитних појасева, смањење ризика од бујичних вода.

2.4.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Укупњавање и груписање поседа, решавање имовинско правних односа, квалитетнија обрада, повећање производње, побољшање продуктивности и квалитета производа, смањење трошкова производње, повећање наводњаваних површина, одводњавање, искрчене шикаре, шибље и непотребно дрвеће, сачуваност ветрозаштитних појасева, смањење ризика од бујичних вода.

2.4.4. Крајњи корисници: Крајњи корисник је ЈЛС Параћин и пољопривредни произвођачи Д.Видова.

2.4.5. Економска одрживост: Није потребан бизнис план.

2.4.6. Општи критеријуми за кориснике: - да је усвојен Програм комасације дела КО Доње Видово - да је формирана Комисија за комасацију, према Закону о пољопривредном земљишту

2.4.7. Специфични критеријуми: - локална самоуправа са прихватљивим инвестицијама у руралну јавну инфраструктуру до 299.999 евра

2.4.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
301.2	Инвестиције у израду, унапређење или проширење свих типова инфраструктуре мањег обима, укључујући инвестиције у обновљиве изворе енергије

2.4.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Нема посебних критеријума селекције		

2.4.10. Интензитет помоћи: Уредбом о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2025. год. и Конкурсом који расписује Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, тачно ће бити дефинисана висина подстицаја за извођење комасације.

2.4.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број листова непокретности
2	Број донетих Решења о расподели комасационе масе
3	Број жалби на донешена Решења о расподели комасационе масе

2.4.12. Административна процедура: Реализацију ове мере спроводе и контролишу: Управа за пољопривредно земљиште Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Јавне набавке ЈЛС, Управа за локални економски развој, јавне службе и друштвене делатности, Комисија за комасацију и одабрана фирма која обавља послове надзора над изведеним радовима. Комисија за јавне набавке у поступку комасације, одређује процењену вредност набавке, одређује рок за достављање понуда, критеријуме за избор понуде и бодовање за економски најповољнију понуду, врши избор најповољнијег понуђача и са њим склапа Уговор о извођењу радова, који потписује Начелник Управе за локални економски развој, јавне службе и друштвене делатности.

2.5. Назив и шифра мере: 402 Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју

2.5.1. Образложење: Индивидуални пољопривредни произвођачи из свих села са територије општине Параћин, који желе да се упознају са новостима у пољопривреди, најновијом механизацијом која се користи у свету, органском пољопривредом, новим расама стоке итд., биће посетиоци Међународног пољопривредног сајма у Новом Саду у 2024. години. Досадашње посете сајмовима пољопривредни произвођачи су користили и за куповину нове механизације по нижим – сајамским ценама, куповину расних грла стоке, повезивање са другим пољопривредним произвођачима, земљорадничким задругама, пољопривредним удружењима и сл. У зависности од заинтересованости пољопривредника, општина Параћин организује и посете међународним пољопривредним сајмовима у иностранству. До сада су пољопривредници општине Параћин посетили пољопривредне сајмове у: Паризу, Берлину, Верони, Пловдиву, Сарагоси, Сен Галену, Kielce (Пољска), Измиру у Турској и Перуђи у Италији. Одељење за пољопривреду општине Параћин набавља стручну литературу, гласила и часописе везане за новости у пољопривреди.

2.5.2. Циљеви мере: Студијска путовања су одличан начин да се пољопривредницима директно представе нова искуства и технологије, где на лицу места могу да сагледају све користи и да поразговарају са својим колегама који примењују нова знања и искуства у својој производњи. Млади пољопривредници на тај начин могу да стекну нова знања, искуства и добију нове идеје за унапређење својих газдинстава. Перманентна едукација пољопривредника је један од основних предуслова за високо продуктивну и стабилну производњу којом се остварује конкурентност пољопривредних газдинстава. Пољопривредни произвођачи који раде на својој едукацији су много спремнији да у своју пољопривредну производњу уведу новине као што су: набавка нових сорти семена, нове расе стоке, система за наводњавање, да примене модерне начине производње и обраде земљишта, активирају производњу у затвореном простору, отпочну са органском производњом, користе субвенције Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, као и средства из ИПАРД фондова.

2.5.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је усаглашена са Националним програмом за рурални развој РС 2018-2020.

2.5.4. Крајњи корисници: Корисници мере ће бити: - Општина Параћин - Управа за локални економски развој, јавне службе и друштвене делатности која у току године организује посету пољопривредних произвођача Међународном сајму пољопривреде у Новом Саду и неком од пољопривредних сајмова у иностранству - пољопривредни произвођачи са територије Општине Параћин

2.5.5. Економска одрживост: није потребан бизнис план.

2.5.6. Општи критеријуми за кориснике: - Сви индивидуални пољопривредни произвођачи који желе да организовано посете Међународне пољопривредне сајмове у иностранству или Новом Саду, морају да

доставе Потврду о упису у РПГ у активном статусу за 2025. год. и да обезбеде део сопствених средстава - Са једном потврдом о регистрованом пољопривредном газдинству могу да путују 2 члана газдинства

2.5.7. Специфични критеријуми: - упис до попуне места у аутобусима

2.5.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.1	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања

2.5.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	- пољопривредници који до сада нису путовали на Међународне пољопривредне сајмове - жене - носиоци РПГ - упис ће се вршити до попуне места у аутобусу		

2.5.10. Интензитет помоћи: - 100 % од укупних трошкова закупа аутобуса за превоз пољопривредних произвођача на Међународни сајам пољопривреде у Новом Саду - до 50% од укупних трошкова организоване посете пољопривредних произвођача сајму пољопривреде у иностранству, а који укључују: трошкове организације путовања, превоза и смештаја.

2.5.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	- број пољопривредних произвођача који су посетили сајмове пољопривреде у земљи и иностранству
2	- број младих пољопривредних произвођача, млађих од 40 година, који су посетили сајмове пољопривреде
3	- број жена носилаца регистрованог пољопривредног газдинства које су посетиле сајмове пољопривреде

2.5.12. Административна процедура: - Одбор за пољопривреду и развој села даје предлог да се пољопривредници упуте на сајам пољопривреде. Расписује се јавна набавка мале вредности и бира се најповољнија понуда. Када се изабере најповољнији понуђач, Начелник Управе за локални економски развој, јавне службе и друштвене делатности даје налог финансијској служби да средства пребаци на рачун туристичке агенције - организатора путовања за сајам у иностранству или на рачун аутопревозника који обавља превоз пољопривредника до Новог Сада. - Организацију посете Међународном пољопривредном сајму у Новом Саду, пријем и проверу Потврда о упису у РПГ обавља стручна служба Одељења за локални економски развој. Упис заинтересованих пољопривредника траје до попуне слободних места.

III. ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела: Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	/	рзс*
Регион	Регион Шумадије и Западне Србије	рзс*
Област	Поморавска област	рзс*
Град или општина		рзс*
Површина	541,7 км ²	рзс*
Број насеља	35	рзс*
Број катастарских општина	36	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	3 подручја, Буљане, Клачевица, Г.Мутница	
Демографски показатељи		
Број становника	45.543	рзс**
Број домаћинстава	16.485	рзс*
Густина насељености (број становника/површина, km ²)	84,07	
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	- 6,96	рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	- 2,8	рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)	8,11	рзс**
Становништво старије од 65 година (%)	25,10	рзс**
Просечна старост	44,14	рзс*
Индекс старења	1,376	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	0,81	рзс*
Основно образовање (%)	24,41	рзс*
Средње образовање (%)	49,93	рзс*
Више и високо образовање (%)	15,67	рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	22,01	Процена
Природни услови		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	Равничарски, брежуљкасто-брдски,	Интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	Смоница (III,IV), алувијално земљиште (II - IV), сирозем (IV - VII), псеудоглеј (IV;V)	Интерни

Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	Умерено-континентална, субхумидна	Интерни
Просечна количина падавина (mm)	631,9	Интерни
Средња годишња температура (oC)	11,1	Интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)	Велика Морава, Црница, 3 језера; 2. акумулације; 1-10 м ниво подземних вода	Интерни
Површина под шумом (ha)	16.624	рзс*
Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	30,69	рзс*
Пошумљене површине у претходној години (ha)	0,45	рзс*
Посечена дрвна маса (m3)	69.989	рзс*
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	5.362	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	4.811	Управа за трезор
- породична пољопривредна газдинства (%)	99,25	
- правна лица и предузетници (%)	0,75	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ha)	20.020,79	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	36,96	
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало(18) (ha, %)	21.765,79 (40,18%) оранице и баште; 2.893,76 (14,17%) ливаде и пашњаци; 2.207,9 (4,08%) воћњаци; 1869,35 (3,04%) виногради; 10.09 (1,86%) остало	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало(19) (ha, %)	Жита:13.254,82 ха (24,47 %); индустријско биље: 446,99 ха (8,255 %); поврће: 543 ха (1,00%); крмно биље: 2.694 ха (4,97 %); остало: 4,7 ха (0,9%)	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ha)	4,16	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)	2.600	Интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ha)	1100	Интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	947	рзс***
Одводњавана површина КПЗ (ha)	12,3	Интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)	2110	рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП(20) (ha)	1272,5645	Интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ha):	390,9655	Интерни
- физичка лица (%)	33,60	Интерни
- правна лица (%)	66,40	Интерни

Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	6.138 говеда; 22.780 свиња; 8.473 оваца и коза; 209.187 живине; 11.997 кошница пчела	рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	22.460 трактора; 221 комбајн; 18.646 прикључне машине	рзс***
Пољопривредни објекти (број)	12.576 објекта за смештај стоке; 4.641 кош; 2.655 амбара; 11 силоса; 2.675 објекта за машине и опрему	рзс***
чч, сушаре, стакленици и пластеници (број)	28 хладњача; 11 сушара; 9 стакленика; 284 пластеник	рзс***
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ha, број ПГ)	10.077 ха (4.600 ПГ); 2.382 ха (2.981 ПГ); 11.075 ха (4.843 ПГ)	рзс***
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	10.032	рзс***
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ha)	99,94 / 0,06	рзс***
Годишње радне јединице (број)	4.811	рзс***
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	1 регистрована зем.задруга; 32 удружења	Интерни
Производња пољопривредних производа(количина):		
- биљна производња (t)	5.212 - пшеница; 7.152 - кукуруз; 707 - кромпир; 45,41 пасуљ; 532 - купус; 1760 - паприка; 91 - парадајз	рзс***
- сточарска производња (t, lit, ком.)	2.700 т млека;	Интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
Саобраћајна инфраструктура		
Дужина путева(km)	307,14	рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)	14/ 16.927	рзс*
Водопривредна инфраструктура		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	12.817	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	9.630	рзс*
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м3)	1.968	рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ.м3)	1.677	рзс*
Енергетска инфраструктура		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	1.677	Интерни
Социјална инфраструктура		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	5 предшколских установа, 34 основне школе, 4 средње, 2 високе школе и 3 факултета	рзс*
Број становника на једног лекара	400	рзс*

Број корисника социјалне заштите	7.604	рзс*
Диверзификација руралне економије		
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	13.838	рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности(30) (број)	392	рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	8.994 домаћих + 9.670 страних туриста 44.651 ноћење (20.490 +24.161)	рзс*
Трансфер знања и информација		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	да	Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	498	ПССС

Датум и место

М.П.

Потпис овлашћеног лица у АП/ЈЛС